

Forudsætninger for implementering af nye digitale muligheder hos landmanden

Morten Nyland Christensen

SEGES Innovation, Ledelse & Økonomi

Der findes et væld af digitale muligheder, og landmændene anvender dem i stor grad. Der er områder, hvor digital teknologi har en stor udbredelse men også områder, hvor brugen er mere begrænset. Det handler om for landmanden at bruge mulighederne, hvor det giver mening og anvende dem rigtigt. Det er som udvikler vigtigt ikke at glemme, at en digital teknologi ikke har værdi, før det er implementeret i dagligdagen hos slutbrugeren. Dernæst at implementeringen kan være mangelfuld i praksis, ligegyldigt hvor værdiskabende en digital teknologi måtte være. Der har de seneste år været mange nye teknologier, der med sikkerhed kunne være en hjælp i dagligdagen og økonomisk, men som aldrig nåede i brug. Dette notat beskæftiger sig med de forudsætninger, der skal være opfyldt for, at landmanden kan anvende ny teknologi inden for beslutningsstøtte med økonomiske data.

Dette projekt har set på beslutningsstøtte for landmændene, hvor fokus har været på de situationer, hvor der er behov for at tage beslutninger, der har en væsentlig økonomisk betydning. Dette sætter naturligt en række krav til den hjælp, som digitale værktøjer giver. Dette er skitseret nedenfor.

Forståelse for teknologien

Der findes mange nye digitale teknologier, hvor kunstig intelligens (AI) er den teknologi, som fylder meget i medierne for tiden. Teknologien bliver allerede anvendt i landbruget i forskelligt omfang, men forståelsen af teknologien er i stor udstrækning meget lavere end kendskabet til at den findes. Afhængigt af anvendelsen af AI, så kan forståelsen af hvordan den arbejder give udfordringer med, om brugerne vil godtage de konklusioner teknologien frembringer.

AI og andre omfattende algoritmer kan anvendes til at give en prognose for den fremtidige udvikling på bedrifterne med et stort sæt af variabler. Især er AI kendt for at kunne bygge en stor datamodel op, som kan give resultater uden at give et klart svar på, hvordan det er fremkommet. Der er eksempler på, hvordan AI har fundet en god metode til at afgøre, om det f.eks. er en mand eller kvinde, der er på et billede, algoritmen har fundet et mønster, der ikke har noget at gøre med, om det faktisk er en mand eller kvinde. Det giver naturligt udfordringer, når algoritmen anvendes på nye data, som modellen ikke har arbejdet med før.

Usikkerheden om hvordan en digital teknologi er kommet frem til de resultater den har, kan være en stor udfordring. Landmænd og rådgiver søger forklaringer om, hvordan et resultat er fremkommet og muligheden for at kunne efterregne, hvad værktøjet er nået frem til. Det har vist sig i dette og tidligere projekter, hvor digitale teknologier er testet, at der skal sørges for en stor vished om, hvordan resultater er fremkommet, før der tør satses på at bruge det i beslutningssituationer. Især inden for økonomi, hvor der ofte kan være store beslutninger, der skal tages, og som ikke kan omgøres uden større omkostninger.

Datakvalitet

Digitale værktøjer er ofte baseret på en større mængde data. Disse kan være meget forskellig i kvalitet, samt at der er meget stor variation på, hvor stor en tiltro landmændene har til dem.

Tidligere lanceringer af teknologier har vist, at kvaliteten af data er noget af det første, som landmændene sætter spørgsmålstegn ved. Det skyldes formentlig at en stor del af landmændene først ser deres økonomiske data, når de er blevet afstemt og valideret af en medarbejder fra den virksomhed, der udfører regnskabet for dem. De har tiltro til kvaliteten af disse afstemte data, hvor de er sikre på, at der ikke mangler indtægter eller omkostninger for den periode, der analyseres på. Dermed kan de være meget i tvivl om de data, der ikke har været forbi en afstemning, giver et retmæssigt billede af økonomien.

Analyse af afstemte økonomidata betyder, at perioden der ses på, ofte vil være flere måneder gammel. En regnskabsopgørelse skal f.eks. vente på, at alle regninger for den aktuelle periode er modtaget. Det kan der gå en halv eller hel måned med, hvis der ikke anvendes den nyeste praksis indenfor regnskabsproduktion. Derefter skal en regnskabsmedarbejder vurdere bilag og få alt til at falde på plads, inden landmanden i dette tilfælde ser på opgørelsesperioden. Dette kan være væsentlig forsinket, især omkring halvåret, hvor sommerferieperioden forsinker regnskabsmedarbejderens gennemgang af bilagene, inden det kommer til landmanden. Dermed kan det blive august, inden der kommer en opgørelse, hvilket er omkring 2 måneder efter perioden er afsluttet. I mellemtiden kan der være sket meget, som ikke vil fremgå af de data, der bliver generet i den proces.

Det har vist sig, at processen med en anden person inde over de økonomiske data, før landmanden har set på dem, har skabt en barriere for at arbejde med løbende data. Disse kan ikke valideres på samme måde, og dermed er landmændene i tvivl om alle data er med, og om data er bearbejdet rigtigt. Landmændene har i mange tilfælde udliciteret hele regnskabsprocessen, så de har svært ved at vurdere, om datakvaliteten er god nok, og det gør også, at en digital teknologi kan blive dømt ude, inden den kommer i gang.

Landmanden skal være tryk ved de data, der kommer ind i den nye teknologi de møder, for ellers vil de ikke anvende konklusionerne. Det skal være en del af introduktionen af en ny teknologi, at datas genereringsproces er forståelig for landmanden, samt der tages en drøftelse af, hvornår datakvaliteten er af en tilfredsstillende kvalitet. Uden det så kommer teknologien ikke i brug.

Begrænset kapacitet til at implementere nye teknologier

Der udvikles mange digitale teknologier til landbruget, og landmændene møder dem ofte. Landbrugene er blevet større med tiden, men de er stadig kendetegnet ved at være relativt små virksomheder uden en større ledelsesorganisation. De kan ikke ligesom andre store virksomheder, sætte større menneskelige ressourcer til at implementere nye digitale teknologier på bedriften. Deres tid kan i stedet betragtes som værende en knap ressource. Det skal ses i kontekst af, at landbruget også er kendetegnet ved at være virksomheder med en stor arbejdsbyrde og i konstant udvikling med reguleringer, der skal efterleves og holdes ajour.

Det er vigtigt, at landmanden ser den digitale teknologi som et nyt værktøj, som vedkommende vil prioritere at implementere over andre teknologier.

Beslutningernes økonomiske indflydelse

Der vil altid være mange beslutninger, der skal tages for en landmand, men det vil være meget forskelligt hvor stor økonomisk indflydelse, de hver især har på bedriften. Der er beslutninger, som ikke har en stor økonomisk effekt, eller som kan ændres, uden det medfører udfordringer fremadrettet. De større beslutninger vil have en større effekt på virksomhedens drift, og det vil naturligt gøre det mere vigtigt, at der træffes den rette beslutning. Det betyder, at beslutningerne skal overvejes nærmere, inden de tages. Den digitale teknologi skal kunne give plads til refleksion, når det er betydningsfuldt, hvilket det ofte er med beslutninger, der vedrører den økonomiske drift af landbruget.

Plads til refleksion over om det er rigtigt

Der stræbes ofte efter at kunne give nogle klare anbefalinger eller konsekvensberegninger. Teknologier som AI er gode til at finde mønstre og give et resultat på det mønster, der er fundet. Den er til gengæld ikke specielt god til at forklare, hvordan den når frem til resultatet. Det skaber udfordringer for landmanden, der gerne vil efterregne eller forstå, hvorfor det netop er dette resultat, der gælder. Især i beslutninger der har betydning, vil det for mange være vigtigt at vide, hvilket grundlag det bygger på. Der er situationer, hvor det ikke er så vigtigt, og her kan teknologien anvendes som en delkomponent i nye beslutningsprocesser. Et eksempel er anvendelsen af AI i Ø90, som er landbrugets mest anvendte regnskabsprogram. Her anvendes den digitale teknologi til at fordele, hvilket kontonummer en given postering/bilag skal bogføres på. Dette er en proces, hvor landmanden ikke har behov for at vide, hvorfor den er kommet frem til det resultat, men i stedet har brug for det rigtige resultat. Så længe at AI kan levere et resultat, der i de fleste tilfælde er rigtigt, så vil det have værdi for landmanden, som kan sparre manuelt arbejde. Fordelen ved det er, at AI kan sættes til at finde posteringerne/bilagene op i mere præcise opdelinger, hvilket på sigt kan være med til at give endnu bedre datakvalitet til at styrke beslutningsprocesserne.

Risiko for fejlfortolkninger

Nye digitale teknologier afprøves ofte relativt hurtigt i processen, da de ofte kan være nemme at sætte i gang med et Minimum Viable Product (MVP), hvilket er en betegnelse for at teknologien er implementeret i et værktøj, men funktionaliteten er minimal. Det gøres for at teste, om teknologien har sin relevans og for at få hurtig feedback af brugerne. Hastigheden i udviklingen af nye teknologier gør også, at det er en fordel at få nye produkter i gang, og det er meget almindeligt, at et produkt sættes i gang før det har fået sin ønskelige færdige form.

Det kan give udfordringer med, at der kan opstå fejlregninger, hvilket kan være ødelæggende for implementeringen af ny teknologi. Har brugerne mistet tiltroen, så kan det være svært at komme igen, når fejlen er udbedret. Det understreger også, at det kan være svært at udbrede nye teknologier i de beslutningsprocesser som afprøves i dette projekt, da det ikke altid er givet, at der kan gives en vurdering af, hvor der kan sættes to stager under resultaterne. Når der arbejdes med processer, hvor der vil være afvejninger og usikkerheder ved de alternativer der findes, så er det endnu mere komplekst at få en ny teknologi ud at virke, og det kan gøre usikkerheden større.

Præsentationsvisning

Præsentationen er yderst vigtig for en nye teknologis implementering. Erfaringer fra dette projekt viser, at let forståelighed og en intuitiv brugerflade som er let at bruge, er af stor betydning. Nogle steder kan teknologien gå ind i et eksisterende værktøj og arbejde, uden brugerne nødvendigvis bemærker, at motoren bag er opdateret. Det gælder eksemplet fra tidligere med AI til at postere regnskabsdata. Der erstatter den en regelbaseret inddeling, der var tung at vedligeholde, og det kan gøres, uden at slutbrugeren i dette tilfælde behøver at se ændringer i den daglige anvendelse.

Konklusion

Der er i det overstående beskrevet nogle punkter, der er vigtige for implementering af en ny digital teknologi, og som er konstateret i udviklingsfaserne af dette projekt. De er alle punkter, der hver for sig kan forhindre at en teknologi lykkes med at blive en succes, og dermed et produkt, der er er levedygtigt. Punkterne bør derfor overvejes nøje i processen omkring udarbejdelsen af værktøjet, således lancering af værktøjet bliver en succes.

SEGES Innovation

Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N

T: +45 8740 5000 - F: +45 8740 5010 - E: info@seges.dk

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov. SEGES er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende notatets informationer.